

Monedele locale iudaice în prima jumătate a secolului I

-Bogdan Cacuci -

Provincia Iudeea în secolul I

Iudeea era o provincie a Imperiului roman care se întindea peste Palestina. Regiunea, numită după Regatul lui Iuda¹ din secolul VI î.en, a fost cucerită pe rând de către Babilonia, Imperiul Persan și a fost disputată de către Imperiile Seleucid și Ptolemeic în cele șase războaie siriene ale secolului II î.E.n. În jurul anului 162 î.Hr., Macabeii, o familie din Iudeea, creează în urma unei revolte împotriva Seleucizilor un stat iudeu independent, Regatul Hasmonean. Conducătorii macabei ai acestui regat au fost: Iuda Macabeul (166-160), Ionatan (160-142), Simon (142-134), Ioan Hircanus (134-104), Aristobul I (104-103), Alexandru Ianeus (103-76), Salome Alexandra (76-67) și Aristobul II (66-63).

Prima intervenție a Romei în teritoriu datează din 63 î.Hr, cu prilejul războiului împotriva lui Mithridate VI regele Pontului. După repurtarea victoriei și crearea provinciei Syria, generalul Pompeius Magnus ramane în zonă pentru a pacifica provincia.

Iudeea acelei perioade nu era deloc o zonă liniștită. Odată cu moartea reginei Salome Alexandra, fii ei Hyrcanus II și Aristobul II s-au angajat într-un război civil. În 63 î.Hr Aristobul era asediat în Ierusalim de către armatele fratelui său. Ca o ultimă speranță de scăpare a trimis un convoi la Marcus Aemilius Scaurus, legatul lui Pompei în zona respectivă, oferindu-i o recompensă consistentă pentru a-l scăpa de sub asediu. Pompei și-a dat acordul pentru salvarea lui Aristobul, însă ajungând la urechile sale zvonul cum că Aristobul l-ar acuza pe Scaurus (protejatul lui Pompei) de stoarcere de bani, s-a înfuriat și a dat dispoziție ca să fie pus Hyrcanus conducător peste provincie, ca etnarh și mare preot.

După înfrângerea lui Pompei de către Iulius Cezar, Hyrcanus este succedat de către Antipater Idumeul care devine primul procurator al Iudeii sub garanție romană(60- 43 î.Hr.). Între 57-55 î.Hr Aulus Gabinius, proconsulul Siriei împarte regatul Hașmoneu în trei provincii: Galileea, Samaria și Iudea cu cinci districte ale Sinedriului (Sanhedrin).

Atât Cezar cât și Antipater mor asasinați în același an, 44 î.Hr, iar Irod cel Mare fiul lui Antipater este desemnat "Rege al evreilor" de către senatul roman în 40 î.Hr. Totuși, el nu a reușit să câștige controlul militar asupra Iudeii decât abia în 37 î.Hr. În timpul domniei lui au fost eliminați ultimii descendenți ai macabeilor și s-a construit portul Caesarea Maritima. A murit în anul 4 î.Hr., iar regatul său a fost împărțit între fii lui, care domneau ca tetrarhi. Astfel: Irod Arhelaus deținea Iudeea, Samaria și Idumeea (4 î.Hr-6 d.Hr.), Irod Antipa tetrarh al Galileii și Pereii (4 î.Hr-39 d.Hr), și Irod Filip era tetrarh al Gauloniției (Golan), Trahoniției, Batonieii, Auroniției și Panias-ului(4 î.Hr-34 d.Hr).

Irod Arhelaus

Nominal: prutah

Emitent: Irod Arhelaus, tetrarh al Iudeii, Samariei și Idumeii (4 î.Hr-6 d.Hr)

Variante:

a) Avers: cornucopia cu struguri;

Revers: EΘN-PXA-CH; galeră spre stânga, cu cabină și rame;

Data emiterii: aprox. 4 î.Hr-6 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 503-504.(figura nr 1)

¹ Iudeea sau Regatul Iuda (c.931-586 î.Hr.) a fost înființat pentru prima dată, la moartea lui Saul. Atunci, tribul lui Iuda l-a ales ca rege pe David, care a unit mai apoi Regatul Iuda cu restul Israelului.

b) Avers: ciorchine de struguri pe vita de vie cu o frunză; deasupra inscripția HEROD sub forma HPWΔOY,

Revers:coif înalt, cu creastă și cu curele pentru bărbie ; dedesubt inscripția : EΘNAPXOY .

Data emiterii: 4 î.Hr-6 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 505..(figura nr 2)

Arhelauș a dus o prigoană susținută împotriva fariseilor, ucigând peste trei mii de oameni. Și-a creat o grămadă de dușmani și mulți evrei se temeau de cruzimea lui . S-a căsătorit cu Glaphyra ,văduvă a fratelui său Alexander, chiar dacă soția sa Marianne ,cât și al doilea soț al Glaphyreii , Regele Juba II al Mauretaniei erau încă în viață. Glaphyra avusese copii cu Alexander înainte de moartea acestuia, căsătoria ei cu Arhelauș însemnând o violare a legii mozaice. Iudeii s-au plâns lui Augustus de acest lucru, iar acesta drept consecință l-a înlăturat pe Arhelauș de la conducere exilându-l la Vienne în Gallia (6 d.Hr.). În același an Iudeea a devenit provincie romană și conținea: vechea Iudee, Samaria și Idumeea. Nu includea Galileea, Gauloniția, Perea și Decapolis. Capitala era la Caesarea. Noua provincie urma să fie administrată de procuratori² romani, subordonați guvernatorului Syriei . Atribuțiile primare ale procuratorilor erau militare¹, dar ca reprezentanți ai imperiului erau însărcinați cu colectarea taxelor imperiale, având și unele funcții judiciare limitate. De asemenea , în seama lor cădeau și o serie de responsabilități administrative: consiliile municipale conduse de marele preot , ce putea fi numit de procuratorul roman sau de guvernatorul Syiei. În această funcție de legat³ al Syriei fuse numit Publius Sulpicius Quirinius, cu o primă însărcinare de a realiza un recensământ al Iudeii. Acest Quirinius era din ordinul cavalerilor, lucru neobișnuit pentru acea vreme în care guvernatorii proveneau din funcții de rang senatorial sau consular. Chiar dacă provincia nu era de o mare însemnătate din punct de vedere fiscal, ea controla drumurile comerciale spre Egipt, sursa de pâine, și constituia o zonă de graniță tampon cu Partia. În continuare vom trece în revistă procuratorii romani care s-au succedat la conducerea Iudeii în primele decenii ale secolului I , împreună cu activitatea lor monetară și cu faptele petrecute în timpul fiecăruia, multe din acestea ilustrate în Noul Testament. Primii guvernatori ai Iudeii aveau rangul de prefect, urmând ca mai tarziu, începând cu Cuspius Fadus⁴ (anul 44), să aibă rangul de procuratori.

Coponius (6-9 d.Hr)

A fost primul prefect al Iudeii, fiind numit de împăratul Augustus după exilierea lui Irod Arhelauș. Contemporan lui a fost Quirinius (sau Cyrenius) ,cel care a fost investit cu sarcina de a realiza un recensământ al populației din Iudeea. În timp ce Coponius era prefect al Iudeii, Quirinius era legat al Syriei, deci prin rangurile lor conclucrau la recensământ. Acest recensământ este menționat de către apostolul Luca: *În vremea aceea a ieșit o poruncă de la Cezar August să se înscrie toată lumea. Înscrierea aceasta s-a făcut întâia dată pe când era dregător în Siria Quirinius.* (Luca 2:1,2).

În timp ce Coponius guverna provincia s-a întâmplat următorul incident relatat de Josephus: *Preoții din al doilea templu al Ierusalimului, țineau ușile templului ferecate după miezul nopții deoarece un grup de samariteni veneau în timpul nopții la templu și aruncau cu oase umane în jurul clădirii.* (Antichități 18:2.2). Tot Josephus amintește de un agitator la revoltă numit Iuda care instiga lumea să nu mai plătească taxe romailor, act prin care și-ar recunoaște niște muritri drept zei și ar nega suveranitatea lui Dumnezeu. Nu se păstrează date privitoare la interacțiunea lui Coponius cu rebelii.

Coponius nu a avut multe emisiuni monetare. Singurul tip monetar care ne este cunoscut este cel din figura nr. 3 , cu următoarea descriere:

Nominal: prutah

Emitent : Coponius, Prefect al Iudeii sub Augustus (6-9 d.Hr)

Data emiterii: 6.dHr

Avers: legenda KAICAPOC (în traducere: al cezarului). Spic de orz, ușor curbat spre dreapta;

² În text vom întâlni și termenul de *prefect*, însă trebuie să știm că aceste două nominative reprezentau aceeași funcție.

³ legat – guvernator ;

⁴ În unele lucrări apare și sub numele de Cuspius Fodus .

Revers: palmier cu opt ramuri,având la dreapta și la stânga scrisă data L -ΑΓ , semnificând anul 36 al domniei lui Augustus, adică 6 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 635²

Marcus Ambibulus (9-12 d. Hr.)

Monedele emise de el sunt asemănătoare cu ale lui Coponius, singura deosebire fiind data înscrisă pe revers. Se cunosc trei date diferite în care Ambibulus a bătut monede : anul 9, 10 și respectiv 11 d.Hr. Redăm în continuare descrierea unei monede din anul 9 (figura nr 4).

Nominal: prutah

Emitent : Coponius, Prefect al Iudeii sub Augustus (9-12 d.Hr)

Data emiterii: 6.dHr

Avers: legenda KAICAPOC (în traducere: al cezarului). Spic de orz, ușor curbat spre dreapta;

Revers: palmier cu opt ramuri,având la dreapta și la stânga scrisă data L-AΘ , semnificând anul 39 al domniei lui Augustus, adică 9 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 638.

Monedele din anul 10 poartă pe revers data LM(adică anul 40 al domniei lui Augustus), iar cele din anul 11 data L-MA(adică anul 41 al domniei lui Augustus).

Annius Rufus (12 - 15 d.Hr)

Este al treilea prefect al Iudeii, succedându-i lui Marcus Ambibulus. Nu se cunosc informații despre viața lui, și nu a emis monede.

Valerius Gratus (15-26)

Valerius Gratus a fost prefect sub Tiberius, succedându-l lui Annius Rufus (15 d.Hr). Guvernarea lui se remarcă prin schimbările frecvente ale sistemului de investire a marilor preoți. În această funcție l-a pus întâi pe Ananus, apoi pe Ismael fiul lui Fabi, apoi pe Eleazar fiul lui Arianus, apoi pe Simon fiul lui Camith, iar la urmă pe Iosif Caiafa fiul vitreg al lui Ananus³.

A reușit să prindă doua bande de hoți care prădau Iudeea în timpul guvernării sale , și l-a ucis cu mâna sa pe Simon , unul dintre conducătorii acestora⁴. Gratus l-a însoțit pe proconsulul Quintilius Varus în aplanarea unei revolte a Iudeilor⁵. A fost urmat la conducere de către Ponțiu Pilat în anul 26.

În cele ce urmează prezentăm monedele emise de Valerius Gratus:

Nominal: prutah

Emitent : Valerius Gratus, Prefect al Iudeii subTiberius (15-26 d.Hr)

Variante:

a) Avers: legenda KAI/CAP (în traducere: cezar) scrisă pe două linii, încadrată într-o cunună

Revers: două cornucopii încucișate ; deasupra legenda TIB și anul LB ;

Data emiterii: LB , semnificând anul 2 al domniei lui Tiberius, adică 15 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 639.(figura nr 5)

b) Avers: legenda . IOVΛIA (cu referire la Iulia Livia, mama lui Tiberius), încadrată într-o cunună

Revers: trei plante de liliac înflorite, flancate de data L-Γ ;

Data emiterii: L-Γ , semnificând anul 3 al domniei lui Tiberius, adică 16 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 642. .(figura nr 6)

c) Avers: legenda . IOVΛIA (cu referire la Iulia Livia, mama lui Tiberius);frunză de vie și ciorchine de struguri;

Revers: amforă cu gât îngust și mânere spiralate, flancate de data L-D ;

Data emiterii: L-D , semnificând anul 4 al domniei lui Tiberius, adică 17 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 643. .(figura nr 7)

- d) Avers: frunză de vie pe cârcel
 Revers: kantharos ;
 Data emiterii: 17 d.Hr.
 Referințe catalog: Hendin 644.(figura nr 8)
- e) Avers: legenda . TIB KAI CAP (adică Tiberius caesar) încadrată în cunună;
 Revers: crangă de palmier, ușor curbată spre dreapta; legenda IOY-LIA , flancată de data L-E ;
 Data emiterii: L-E , semnificând anul 5 al domniei lui Tiberius, adică 18 d.Hr.
 Referințe catalog: Hendin 646 . (figura nr 9)
- f) Avers: legenda . TIB KAI CAP (adică Tiberius caesar) pe trei linii, încadrată în cunună;
 Revers: legenda IOV-LIA; crangă de palmier, ușor curbată spre dreapta , flancată de data L-IA ;
 Data emiterii: L-IA , semnificând anul 11 al domniei lui Tiberius, adică 24 d.Hr.
 Referințe catalog: Hendin 647. (figura nr 10)

Caiafa

Caiafa, a cărui nume înseamnă “căutătorul” a fost numit mare preot de către Valerius Gratus , sub Tiberius, în anul 18⁶ și a stat în oficiu până în anul 37 când a fost înlăturat de proconsulul Vitellius. El era conducătorul Sinedriului ⁷ . care l-a condamnat pe Isus la moarte făcându-l vinovat de blasfemie. Caiafa este menționat prima dată în Noul Testament în evanghelia după Luca 3.1-3 când Ioan Botzeătorul este însărcinat să meargă să boteze la râul Iordan: *“În anul al cincisprezecelea al domniei lui Tiberiu Cezar, pe când Pilat din Pont era dregător în Iudea, Irod, cârmuitor al Galileii, Filip, fratele lui, cârmuitor al Ituriei și al Trahonitei, Lisania, cârmuitor al Abilenei, și în zilele marilor preoți Ana și Caiafa, – Cuvântul lui Dumnezeu a vorbit lui Ioan, fiul lui Zaharia în pustie.”* Se stie că Annas era socrul lui Caiafa și ocupase funcția de mare preot înaintea acestuia. Totuși, exercita o mare putere morală asupra fiului: *“L-au dus întâi la Ana; căci el era socrul lui Caiafa, care era mare preot în anul acela.”*(Ioan 18.13). După învierea lui Lazăr, marii preoți și fariseii s-au întrunit să dezbată cele întâmplare și pericolul pe care Isus îl constituie pentru integritatea comunității lor. În această întrunire, Caiafa, involuntar face o profecție dezvăluind planul lui Dumnezeu de a salva omenirea: *“ Atunci preoții cei mai de seamă și fariseii au adunat Soborul, și au zis: „Ce vom face? Omul acesta face multe minuni. Dacă-L lăsăm așa, toți vor crede în El, și vor veni Romanii și ne vor nimici și locul nostru și neamul.”. Unul din ei, Caiafa, care era mare preot în anul acela, le-a zis: „Voi nu știți nimic; oare nu vă gândiți că este în folosul vostru să moară un singur om pentru norod, și să nu piară tot neamul?”. Dar lucrul acesta nu l-a spus de la el; ci, fiindcă era mare preot în anul acela, a prorocit că Isus avea să moară pentru neam. Și nu numai pentru neamul acela, ci și ca să adune într-un singur trup pe copiii lui Dumnezeu cei risipiți. Din ziua aceea, au hotărât să-l omoare.”*(Ioan 11,47-54).

După prinderea lui Isus, l-au dus întâi la Anna, care nu îi gasește vreo vină și îl trimite apoi la Caiafa . Acesta din urmă îl judecă pe Isus și îl acuză de blasfemie, deoarece Isus pretindea ca este fiul lui Dumnezeu, și ar fi afirmat că putea distruge templul și să-l reconstruiască la loc în doar trei zile. Drept urmare îl condamnă la moarte , și îl trimite mai departe la procuratorul Iudeii, Ponțiu Pilat.

Ultima apariție alui Caiafa în Noul Testament este legată de persecutarea apostolilor Petru și Ioan : *“A doua zi, mai marii norodului, bătrânii și cărturarii s-au adunat împreună la Ierusalim, cu marele preot Ana, Caiafa, Ioan, Alexandru, și toți cei ce se trăgeau din neamul marilor preoți.. Au pus pe Petru și pe Ioan în mijlocul lor, și i-au întreat: „Cu ce putere, sau în numele cui ați făcut voi lucrul acesta?”. Atunci Petru, plin de Duhul Sfânt, le-a zis: „Mai mari ai norodului și bătrâni ai lui Israel! Fiindcă suntem trași astăzi la răspundere pentru o facere de bine, făcută unui om bolnav, și suntem întrebați cum a fost vindecat, s-o știți toți, și s-o știe tot norodul lui Israel! Omul acesta se înfățișează înaintea voastră pe deplin sănătos, în Numele lui Isus Hristos din Nazaret, pe care voi L-ați răstignit, dar pe care Dumnezeu L-a înviat din morți. El este ,piatra lepădată de voi, zidarii, care a ajuns să fie pusă în capul unghiului.’ În nimeni altul nu este mântuire: căci nu este sub cer nici un alt Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiți.”*(Faptele Apostolilor 4:5-12).

Pontius Pilatus (26-36)

Ponțiu Pilat a fost guvernatorul provinciei Iudeea din 26 până în 36. Este cunoscut ca omul care a prezidat procesul lui Iisus și a ordonat răstignirea acestuia. Date biograice ale lui Pilat ne sunt necunoscute, singurele informații despre viața lui provenind din Noul Testament. Există totuși și o dovadă arheologică, pe lângă cele numismatice, care atestă existența lui. Este vorba de o piatră votivă desoperită în Caesarea în 1961, care conține o inscripție ce atestă donariul făcut de Pilat împăratului Tiberius. Această inscripție atestă faptul că Pilat era [...]ECTVS IUDA[...], deci prefect al Iudeii. Inscripția completă reconstituită fiind: DIS AUGUSTI]S TIBERIEUM [. . . PO]NTIUS PILATUS [. . . PRAEF]ECTUS IUDA[EA]E [. . . FECIT D]E[DICAVIT]. Inscripția se află în prezent în Muzeul din Ierusalim sub numărul de inventar AE 1963 no. 104, datată 26-37 d.Hr.

După Noul Testament, Isus a fost adus la Pilat de către Sinedriu, care îl interogase înainte și îl găsisse vinovat de blasfemie. În fața lui Pilat, Isus este învinuit de ațâțarea poporului la răscoală, ofensarea autorității imperiale prin împiedicarea plății taxelor și de faptul că se pretindea el însuși rege⁸, deci un pericol politic. Deși Pilat după un scurt interogatoriu nu găsește nici o vină prizonierului, și aflând că este galileean îl trimite la Irod Agrippa, care rege peste Galileea. Irod i-a adresat o serie de întrebări, însă neprimind răspuns, l-a trimis pe Isus înapoi la Pilat. Văzând situația, Pilat încearcă o portiță de scăpare propunând mulțimii a alege între Isus, și un întemnițat de rând, Barabas, pe cel ce va fi grațiat, în baza unui obicei al vremii, care presupunea eliberarea unui deținut la alegerea poporului în ziua de Paști. Gloata îl alege pe Barabas, și astfel, Pilat este obligat să dispună răstignirea lui Isus, după ce în mod simbolic se spală pe mâini în fața mulțimii de responsabilitatea uciderii lui Isus. Pilat apare ultima dată în Noul Testament după răstignire, când preoții și fariseii i-au cerut să pună strajă la ușa mormântului, pentru ca nu cumva să vină ucenicii să fure trupul lui Isus, iar apoi să pretindă că acesta ar fi înviat.

Nominal: prutah

Emitent : Pontius Pilat, Prefect al Iudeii sub Tiberius (26-36 d.Hr)

Greutate: aproximativ 2-2,5g.

Variante:

- a) Avers: legenda IOVLIAC KAICAPOC, trei spice de grâu legate împreună;
Revers: legenda TIBEPIOY KAICAPOC; simpulum; anul LIV;
Data emiterii: LIV, semnificând anul 16 al domniei lui Tiberius, adică 29/30 d.Hr.
Referințe catalog: Hendin 648.(figura nr 11)
- b) Avers: legenda TIBEPIOY KAICAPOC; lituus;
Revers: data LIZ într-o cunună;
Data emiterii: LIZ, semnificând anul 17 al domniei lui Tiberius, adică 30 d.Hr.
Referințe catalog: Hendin 649, SNG ANS 373.(figura nr 12)
- c) Avers: legenda TIBEPIOY KAICAPOC; lituus;
Revers: data LIH într-o cunună;
Data emiterii: LIH, semnificând anul 18 al domniei lui Tiberius, adică 31 d.Hr.
Referințe catalog: Hendin 650.(figura nr 13)

Marcellus 36-37

Marcellus a fost prefect roman al Samariei, Iudeii și al Idumeii între 36 și 37. Nu a emis monede.

Marulus 37-41

Marulus a fost prefect roman al Iudeei (Samaria, Iudeea și Idumeea) între 37 și 41. Nu a emis monede.

Regele Irod Agrippa I: 37-44

Irod Agrippa I (10 î.Hr. – 44 d.Hr.) este nepotul lui Irod cel Mare , și nepot al lui Aristobul al IV-lea cu Berenice. Numele său inițial fusese Marcus Iulius Agripa, și el este rege numit Irod în Faptele Apostolilor, în Biblie.

Josephus ne informează că. După moartea tatălui său, tânărul Agrippa a fost trimis de Irod cel Mare la curtea imperială la Roma. Aici, a intrat repede în grațiile împăratului Tiberius , alături de a cărui fiu Drusus, și-a petrecut copilăria. La moartea lui Drusus, Agrippa este nevoit să părăsească Roma. După o scurtă perioadă de exil, unchiul său Irod Antipa ,tetrahul, îl numi în funcția de supraveghetor al piețelor din Tiberias , și îi dădu o mare sumă de bani. Odată ce unchiul său își retrase sprijinul acordat , Agrippa este nevoit să părăsească Iudeea, plecând în Antiohia, iar mai apoi la Roma, unde fu bine primit de Tiberius. Deveni chiar un companion constant al lui Caligula. Fiind auzit într-o zi de către libertul său Eutyches exprimându-și dorința ca Tiberius să moară ,iar Caligula să devină împărat , a fost trădat de acesta lui Tiberius ,care îl aruncă în temniță.

Odată cu moartea lui Tiberius și ascensiunea lui Caligula, Agrippa este eliberat din temniță și este făcut guvernator al Betaniei și Trachoniției, teritorii stăpânite în trecut de vărul său Irod Filip ,apoi tetrahia Lysaniei cu titlul de rege. În 39 Agrippa primește și tetrahia lui Irod Antipas, căzut în dizgrație.

După asasinarea lui Caligula în 41, Agrippa îl sprijină în ascensiune pe Claudius, care îl răsplătește acordându-i guvernarea Iudeii. Astfel, Agrippa devenea unul din cei mai mari prinți ai orientului, egalându-l ca posesie teritorială pe bunicul său Irod cel Mare.

S-a reîntors apoi în Iudeea pe care a guvernat-o pe placul evreilor, după relatările lui Josephus. În timpul Paștilor din anul 44 a ordonat omorârea cu sabia a lui Iacov , fratele apostolului Ioan. În continuare a pus mâna și pe apostolul Petru aruncându-l în temniță. Dar Dumnezeu trimise un înger⁹ , care îl eliberă pe Petru din închisoare. După sărbătorile de Paști , Irod Agrippa merse în Caesareea , unde organizează jocuri în onoara lui Claudius și unde era așteptat de locuitorii din Tyr și Sidon pentru a negocia pacea cu aceștia.

Privitor la moartea lui Agrippa există două variante. Prima este cea oferită de Biblie, care spune că într-o zi anumită, Irod s-a îmbrăcat cu hainele lui împărătești, a șezut pe scaunul lui împărătesc, și vorbea norodului, când mulțimea a strigat: „Glas de Dumnezeu, nu de om!”. Imediat apoi Agrippa ar fi fost lovit mortal de un înger al Domnului pentru că nu dăduse slavă lui Dumnezeu. Și ar fi murit mâncat de viermi. O a doua variantă este cea relatată de Flavius Josephus , care vorbește despre o viziune a lui Agrippa în care acesta vede o bufniță stând deasupra capului său, în timpul întemnițării lui de către Tiberius. Această prevestire i-a fost interpretată drept eliberare rapidă ce avea să urmeze, cu avertismentul că dacă va avea din nou aceeași viziune, avea să moară în termen de cinci zile din acel moment. În timp ce se afla la Caesareea , Josephus ne povestește că Agrippa a avut din nou aceeași viziune, și a fost atins imediat de dureri violente la inimă și în abdomen, murind după cinci zile¹⁰. În acea vreme , singurul moștenitor legitim al lui Agrippa era un fiu adolescent. În consecință ,împăratul Claudius a decis să restaureze guvernarea procuratorilor romani în Iudeea.

Monede emise de Irod Agripa:

a) Nominal: prutah

Emitent : Irod Agrippa al Iudeii (37-44 d.Hr) , Ierusalim.

Greutate: aproximativ 2,5-2,7g.

Avers: Legenda ΑΓΡΙΠΠΑ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, umbrela cu franjuri;

Revers: trei spice de orz între doua frunze, incadrate de data L S ;

Data emiterii: LS , semnificând anul 6 al domniei lui Agrippa, adică 41/42 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin533.(figura nr 14)

b) Nominal: AE19

Emitent : Irod Agripa (37-44 d.Hr) ,Caesareea Paneas.

Greutate: aproximativ 7,5 g.

Avers: ΒΑΣΙΛΕΥΙΣ ΑΓΡΙΠΠΙΑ;bust diademat al lui Agrippa spre dreapta;
Revers: ΑΓΡΙΠΠΙΑ ΥΙΟΥ ΒΑΚΙΛΕΩΚ ; Agrippa II călare spre dreapta;data dedesubt.

Data emiterii: LS , semnificând anul 2 al domniei lui Agrippa, adică 37/38 d.Hr.
Referințe catalog: Hendin546.(figura nr 15)

c) Nominal: AE19

Emitent : Irod Agrippa (37-44 d.Hr) ,Caesareea Paneas.

Greutate: aproximativ 12 g.

Avers: [GAIW] KAISARI [SEBASTW GERMANIKW];bust laureat al lui Caligula spre stanga;

Revers: [NOMIS] BASILEWS AGRIPPA;Germanicus in quadriga triumfala spre dreapta;În exergă data LE.

Data emiterii: LE , semnificând anul 5 al domniei lui Agrippa, adică 40/41 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 74, RPC 4976..(figura nr 16)

d) Nominal: AE12

Emitent : Irod Agrippa (37-44 d.Hr) ,Caesareea Maritima.

Greutate: aproximativ 8 g.

Avers: bust diademat al lui Agrippa spre dreapta; BASILEWS MEGAS AGRIPPAS în greacă;

Revers: Tyche purtând coroană crenelată, in picioare spre dreapta, ținând o cârmă de vas și o cornucopia ;În câmp data LZ.

Data emiterii: LZ , semnificând anul 7 al domniei lui Agrippa, adică 42/43 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 555, RPC 4985.(figura nr 17)

e) Nominal: AE12

Emitent : Irod Agrippa (37-44 d.Hr) ,Caesareea Maritima.

Greutate: aproximativ 4 g.

Avers: bust diademat al lui Agrippa spre stanga; BASILEWS MEGAS AGRIPPAS în greacă;

Revers: Ancoră flancată de data L-Z.

Data emiterii: LZ , semnificând anul 7 al domniei lui Agrippa, adică 42/43 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 556, RPC 4987.(figura -nr 18)

f) Nominal: AE11

Emitent : Irod Agrippa (37-44 d.Hr) ,Caesareea Paeneas.

Greutate: aproximativ 2,5 g.

Avers: bust al lui Agrippa II spre stanga; BASILEWS MEGAS AGRIPPAS în greacă;

Revers: Doua cornucopii încrucișate.

Data emiterii: anul 5 al domniei lui Agrippa, adică 40/41 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin 552, RPC 4987.(figura nr 19)

Cuspius Fadus (44 - 48)

După moartea lui Irod Agrippa, are loc o ruptura in structura administrativă a provinciei, împăratul Claudius încredințând administrarea provinciei din nou procuratorilor. Josephus scrie: despre aceasta următoarele : „*Claudius a făcut teritoriul provincie romană, și l-a trimis pe Cuspius Fadus să-i fie procurator*”¹¹. Relatari mai exacte aflăm și de la Tacitus: ”*Cât despre Claudius, el profită de moartea sau soarta nefavorabilă a regilor iudei pentru a da provincia în primire cavalerilor romani sau liberților.*”¹²

Claudius l-a însărcinat pe Fadus să pacifice populația din Cesareea și Sebaste, ce ridicase probleme monarhului Agrippa. În această perioadă se iscă o revoltă pentru granițe între iudeii din Perea și locuitorii din Philadelpia în incinta satului Mia. Locuitorii, în loc să apeleze la arbitrajul procuratorului și-au luat soarta în mâini decizii să își facă dreptate singuri. Acest fapt l-a supărat pe Fadus, care a trecut la represalii: a ucis pe una din căpeteniile bandelor, pe nume Hannibal, iar pe ceilalți doi, Areram și Eleazar i-a trimis în exil.

Fadus a dat un ordin prin care se interzicea purtarea unui anumit veșmânt sacru de către preoții de rând și oamenii de văză, cu excepția marelui preot din orașul Antonia. Această măsură a creat valuri în rândurile iudeilor, care și-au trimis reprezentanți la împărat, pentru a cere dreptul de a-și gestiona singuri drepturile de purtare a veșmintelor sacre. La Roma, delegația a fost primită de Agrippa cel tânăr, fiul lui generalului augustan Marcus Agrippa. Acesta reușește să îl convingă pe Claudius să accepte cerința iudeilor. Astfel, Claudius trimite prin aceeași delegație lui Fadus mesajul de revocare a ordinului de interdicție sub forma unei scrisori ce conținea următoarele:

”Claudius Caesar Germanicus, tribun al poporului a cincea oară, și consul desemnat pentru a patra oară, imperator pentru a zecea oară, părinte al patriei, către magistrați, senat, și popor, și către toată națiunea evreiască, va transmite salutări. Privitor la înfățișarea delegației voastre, de către Agrippa, prietenul meu, pe care îl am alături de mine, și care e o persoană de foarte milostivă, care au venit să îmi muștumească pentru grija pe care o am pentru neamul vostru, și să mă întrebe, într-o manieră rugătoare și smerită, dacă pot avea veșmintele sacre și coroana în grijă, sub puterea lor, - le satisfac cerința, precum a făcut acel excelent om Vitellius, care mi-e foarte drag, înaintea mea. Și am fost de acord cu dorința voastră, în primul rând, trecând peste obligațiile oficiului pe care îl ocup, pentru că toată lumea să se închine la zei în funcție de legile proprii țării, și de asemenea, pentru a mulțumi pe Irod¹³ și pe Agrippa junior, cu a carui staruințe și laude la adresa voastră m-am obișnuit deja, cu care am o prietenie foarte asleasă, pe care îi stimez și pe care îi privesc drept oameni de un caracter deosebit. Acum, am scris acestea către Cuspius Fadus, procuratorul meu.

Numele celor care mi-au adus scrisoarea voastră sunt Cornelius, fiul lui Cero, Trypho, fiul lui Theudio, Dorotheus fiul lui Nathaniel, și Ioan fiul lui Jotre. Această scrisoare este datată înainte de calendele lui Iulie, când Rufus și Pompeius Szlvanus sunt consuli”.

Un alt eveniment marcant al administrației lui Fadus a fost uciderea unui așa-zis profet de-al iudeilor. În acele zile, era un om auto-proclamat profet, pe nume Theudas, care a convins o mare masă de oameni să își ia lucrurile în spinare și să îl urmeze la apele Iordanului. Acolo el a promis că va face să se despartă apele Iordanului în două, și să le permită o trecere nestingerită prin el. Fadus a împiedicat această mișcare, decapitându-l pe Theudas și omorând pe mulți dintre susținătorii lui.

În rest, guvernarea lui Fadus a fost una liniștită, și lipsită de jafuri, eliminate chiar prin perseverența procuratorului roman.

Nu se păstrează monede emise sub guvernarea sa, și nici nu sunt izvoare care să confirme că ar fi emis monede.

Tiberius Alexander (45-48)

Tiberius Alexander era fiul lui Caius Iulius Alexander, un om stimat de iudei pentru noblețea și bunătatea sa. Alexander tatăl fusese alabarh¹⁴ al Alexandriei, bancherul și prietenul intim al lui Irod Agrippa I (nepotul lui Irod cel Mare – fondatorul dinastiei), viitorul rege al Abilenei, al Samariei și Iudeei. Aerea alabarhului era imensă, el donase aurul cu care erau imbrăcate porțile Templului din Ierusalim. Caius Iulius Alexander era familiar și cu împăratul roman Claudius, fiind protejatul mamei acestuia Antonia. Lui Caius Iulius Alexander și Antoniei le datorează evreii alexandrini încetarea persecuțiilor ce fac obiectul celebrei ambasade din anul 39 d.Hr. Fratele mic al lui Caius Iulius Alexander era însuși filosoful Philon din Alexandria. În timpul lui Caligula, Iulius Alexander fusese închis dintr-o pricină necunoscută astăzi, însă a fost eliberat de îndată ce a ajuns Claudius la tron. Dat fiind contextul stabilit de tatăl său în relațiile cu romanii și ținând cont de faptul că fratele său s-a căsătorit cu Berenice, o fiică a lui Irod Agrippa, este lesne de înțeles de ce a ajuns Tiberius Alexander procurator al Iudeei în anul 45 d.Hr. Domnia lui a fost una liniștită, cu excepția execuției celor doi fii ai lui Iudas Galileeanul.¹⁵

La fel ca și predecesorul său, nu a emis monede.

Ventidius Cumanus (48-52)

Viața lui Publius Ventidius Cumanus nu ne este cunoscută înainte de anul 48, când este numit procurator al Iudeii, ca succesor al lui Tiberius Alexander. În timpul guvernării sale s-au înfiripat conflicte ce au dus la revote evreiești împotriva romanilor, iar mai târziu vor culmina cu distrugerea templului din Ierusalim de către romani.

Odată în timpul sărbătorilor de Paști, unul dintre soldații lui Cumanus a făcut un gest indecent¹⁶ față de localnicii care se aflau în zona Templului pentru a sărbători. Acest act a fost considerat de evrei drept o insultă adusă lui Dumnezeu. În concluzie, localnicii au pornit o revoltă împotriva guvernării romane. Armata romană, prezentă într-un număr suficient de mare, după cum obișnuiau în ultima vreme procuratorii să ia măsuri de precauție la evenimentele cu aglomerări de mase populare, a ripostat destul de violent. Mai multe mii de evrei au căzut victime înghesuiei create de retragerea disperată a localnicilor din calea armatei romane.

Puțin mai târziu, niște iudei care fugiseră din calea furiei armatei romane, jefuiesc la drumul mare un slujitor imperial pe nume Stephanus, ce transporta mobilă. La ajungerea veștii acesteia la urechile lui Cumanus, acesta poruncește jefuirea localităților învecinate de către soldați, drept pedeapsă. În timp ce executa ordinele, un soldat din armata romană, a dat peste un pergament cu legile mozaice, pe care l-a sfâșiat în public, exclamând vorbe anti-mozaice. Evreii care au fost martori la acest incident s-au înfățișat degrabă la Cumanus, cerându-i să îndrepte lucrurile și față de Dumnezeu, nu doar față de oamenii care au deținut pergamentul. Așadar, pentru a evita necazurile viitoare, procuratorul a ordonat decapitarea soldatului cu pricina.

Evenimentele s-au precipitat în continuare. Niște pelerini galileeni fuseseră uciși în Samaria în timp ce se îndreptau spre Ierusalim. O delegație galileeană s-a adresat apoi lui Cumanus, cerându-i să investigheze această crimă, însă procuratorul nu le acordă mare atenție. Josephus speculează că ar fi fost la mijloc o mită acordată lui Cumanus de samariteni, pentru a trece cu vederea acest incident. Drept consecință, un grup de evrei a decis să-și ia soarta în propriile mâini. Sub conducerea a doi zeloți: Eleazar și Alexander, au invadat Samaria și au început un masacru. Ventidius Cumanus și-a mobilizat trupele împotriva lor, ucigând și luând prizonieri, reușind să stăpânească conflictul și cu ajutorul conducătorilor evrei din Ierusalim. Totuși, atmosfera rămânea una încordată. Intre timp, se formează două delegații, care merg la Umidius Quadratus, guvernatorul Siriei. Delegația samaritenilor a protestat împotriva atacurilor iudeilor asupra satelor samaritene. Cealaltă delegație, iudaică, îi făceau pe samariteni responsabili de violențele produse, acuzându-l pe Cumanus că este părtinitor cu samaritenii. În ancheta organizată, Quadratus vine în 52 în Iudeea, unde dispune crucificarea tuturor prizonierilor iudei luați de Cumanus, și decapitarea altor evrei și samariteni implicați în conflict.¹⁷ Ascultând o plângere împotriva lui Cumanus în Iudeea, Quadratus îl trimite pe acesta împreună cu alți iudei și samariteni să își susțină cazurile la Roma în fața împăratului Claudius. Împăratul a dat dreptate părții iudaice, iar Cumanus a fost trimis în exil, în timp ce samaritenii executați. După pronunțarea exilului nu se mai știe nimic referitor la viața lui Ventidius Cumanus.

Nu a emis monede. A fost succedat în funcție de Antonius Felix.

Antonius Felix (52-59)

După exilul lui Ventidius Cumanus, împăratul Claudius l-a numit procurator al Iudeii pe Antonius Felix. Acesta era un libert grec al lui Claudius. După Tacitus, Antonius Felix ar descinde din regii greci ai Arcadiei. Felul de a fi al lui Felix, cruzimea sa, combinată cu corupția de care a dat dovadă¹⁸ au dus la o creștere a infraționalității în Iudeea. În timpul său a fost întemnițat apostolul Pavel, care a fost transferat la Caesarea și înfățișat spre judecată la Felix. Acesta, împreună cu soția sa Drusilla au avut întrevederi cu Pavel și se pare că au agreeat învățătura creștină, facilitându-i cât mai mult posibil lui Pavel viața în detenție. Totuși, nu l-a eliberat, vrând să facă pe plac iudeilor.

Antonius Felix s-a căsătorit de trei ori. Prima dată cu Drusilla, prințesă a Mauretaniei, fata regelui Prolemeu, verișoară de gradul doi cu împăratul Claudius. Dealtfel însuși împăratul a aranjat

căsătoria celor doi în 53 d.Hr. Nu au avut copii. După doar doi ani, în 55 au divorțat. Următoarea soție a lui Felix a fost fata regelui Irod Agrippa I al Iudeii, numită tot Drusilla. Au avut împreună un fiu, pe Marcus Antonius Agrippa și o fiică Antonia Clementiana. Tragedia sorții a făcut ca Drusilla împreună cu baiatul Agrippa să moară în urma erupției vulcanului Vezuviu în 24 august 79. Felix s-a mai recăsătorit pentru a treia oară, însă nu ne sunt cunoscute detalii privitoare la cea de-a treia soție a sa.

Din punct de vedere administrativ, Antonius Felix era preocupat intens de păstrarea liniștii și eliminarea infracțiunilor. Zilnic captura și executa impostori, bandiți și alți infractori care desfășurau acțiuni anti-romane¹⁹. În timpul guvernării sale, se perindau diverși profeți falși ce promiteau maselor diverse minuni în numele lui Dumnezeu. Unul în mod special, a convins 30000 de oameni să-l urmeze pe o colină de unde intenționa să organizeze o răsmerișă pentru a supune armatele administrației romane. Felix a fost drastic cu acești presupuși profeți și cu adepții lor, nedându-se la o parte de la măceluri, și întemnițări²⁰. La un moment dat s-a iscat un conflict între evrei și sirieni în capitala provinciei Caesarea. Felix înclina de partea sirienilor. Astfel, a capturat și ucis mulți evrei, până când la intervenția diplomatică a unui înalt conducător evreu. Văzând că ostilitățile între cele două tabere nu se liniștesc, Felix a trimis reprezentanți ai ambelor părți la împăratul Nero să se înțeleagă verbal. Chiar și după schimbarea lui Felix din oficiu, evreii au continuat să-i poarte dulmănie. I-au intentat un proces pentru crimele comise împotriva lor, ce urma să fie judecat de guvernatorul Siriei Umidius Quadratus. Datorită cunoștințelor fratelui său Pallas însă, Felix a scăpat nepedepsit.

Monede emise de Antonius Felix:

a) Nominal: prutah

Emitent :Antonius Felix (52-59 d.Hr);

Greutate: aproximativ 3,30 g.

Avers: Legenda IOY/ ΛΙΑ ΑΓ / ΠΙΠΠΙ / ΝΑ ΒΑCΙΑΛΕΩC, într-o cunună;

Revers: două crengi de măslin încrucișate; între ele data ΛΙΑ (anul 14); de jur împrejur legenda ΤΙ ΚΛΑΒΔΙΟC ΚΑΙCΑΡ ΓΕΡΜ;

Data emiterii: ΛΙΑ;, semnificând anul 14 al domniei lui Claudius²¹, adică 54 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin651.(figura nr20)

b) Nominal: prutah, 18 mm, bronz.

Emitent : :Antonius Felix (52-59 d.Hr);

Greutate: aproximativ 3 g.

Avers: Două scuturi și două sulite încrucișate :de jur împrejur legenda [N]EPW

ΚΛΑΒ ΚΑ[ICAP] Revers: Palmier cu șase ramuri grupate trei în stânga trei în dreapta; În câmp data ΛΙΑ (anul 14). Deasupra și dedesubt legenda BPIT/KAI.

Data emiterii: ΛΙΑ;, semnificând anul 14²², adică 54 d.Hr.

Referințe catalog: Hendin652 (figura nr 21)

Porcius Festus (59-62)

Porcius Festus a preluat de la predecesorul său o provincie plină de probleme. S-a ocupat de eliminarea tâlharilor și reducerea criminalității. A avut de-a face și el cu cel puțin un presupus profet. Asemeni celor din deceniile precedente, acest presupus profet promitea adepților săi mântuirea și viața fără de greutate dacă îl vor urma în pustie²³. Atât falsul profet cât și adepții lui au fost uciși de trupele administrației romane trimise de Festus să înăbușe rebeliunea. Un alt eveniment notabil din timpul guvernării lui Festus a fost o altercație cu comunitatea evreiască din Ierusalim, pe tema unui zid. Regele Agrippa, și-a construit o clădire în apropierea templului, din care putea spiona activitățile evreilor în Templu. Evreii, deranjați fiind de acest gest au construit un zid între Templu și clădirea regelui Agrippa, suficient de înalt pentru a-i îngrădi acestuia priveliștea spre Templu. Când a ajuns vestea despre acest fapt la Festus, acesta s-a arătat indignat din cauză zidul bloca și vederea trupelor romane ce aveau sarcina să supravegheze zona templului. Drept consecință a dispus dărâmarea aceluia zid pentru a menține

controlul trupelor în zonă. Conducătorii evreilor au solicitat permisiunea de a-și expune cauza în fața lui Nero, iar Festus le-a acorat-o. Totuși, Nero a ținut partea evreilor, împotriva propriului procurator, în mare parte datorită faptului că Poppaea era o simpatizantă a evreilor.

Festus a fost ultimul procurator care l-a audiat pe apostolul Pavel. La venirea în oficiu Festus l-a găsit pe Pavel întemnițat încă din timpul lui Antonius Felix. De îndată ce ajunge în oficiu, Festus se grăbește să încheie socotelile cu pricina lui Pavel. Mai întâi merge la Ierusalim, unde i se prezintă cazul lui Pavel detaliat. După nouă zile se întoarce la Caesarea pentru a prezida procesul. Pentru a evita condamnarea lui Pavel, Festus îi propune să meargă la Ierusalim pentru a fi judecat acolo. Pavel însă refuză această propunere, cerându-și dreptul dat de cetățenia sa romană de a fi judecat de împăratul Nero însuși.²⁴ Astfel l-a predat pe Pavel în grija unui sutaș trimițându-i la Roma pentru a se înfățișa lui caesar.

În anul 62 Festus moare, posibil din cauze naturale. Este singurul procurator roman care a murit în timpul oficiului.

Monede emise de Porcius Festus:

Ne este cunoscut un singur tip monetar de la acest procurator :

Nominal: prutah

Emitent : :Porcius Festus (59-62 d.Hr);

Greutate: aproximativ 2,5 g.

Avers: legenda în centrul unei cununi NEP/WNOC;

Revers: Crengușă de palmier; De jur împrejur data LE și legenda KAICAPOC .

Data emiterii: LE , semnificând anul 5 al domniei lui Nero²⁵, adică 59 d.Hr.

Referințe catalog:Hendin 653; Meshorer II 35; (figura nr 22)

Porcius Festus a fost ultimul procurator roman care a emis monede înaintea războiului roman contra iudeilor condus de împărații flavieni. După Festus s-au mai succedat doi procuratori și anume Luceius Albinus (62-64) și Gesius Florus (64-66) însă nu s-au remarcat prin fapte semnificative, în afară de stilul depravat de guvernare, ce încuraja tâlhăria, corupția și alte fărâdelegi. În anul 66, a izbucnit revolta iudeilor, ațâțată înadins și de Gesius Florus, pentru a-și legitima acțiunile înafara legii. Revolta iudeilor a ținut patru ani, sfârșind prin cucerirea cetății Masada de către romani și pustiirea Ierusalimului, dimpreună cu distrugerea Templului lui Solomon. Iudeea a fost transformată într-o provincie condusă de guvernatori romani, iar din 135 d.Hr. s-a numit Palestina, pentru a încerca să elimine cultura evreiască și mai nou creștină.

¹ Procuratorii nu dețineau armate legionare, iar în situații militare de urgență trebuiau să facă apel la superiorul lor, guvernatorul Siriei, care putea interveni în Palestina cu legiunile. Procuratorul Iudeii avea totuși niște mici trupe auxiliare formate din soldați recrutați local, staționate de obicei în Caesarea și Ierusalim. Aceste trupe numărau de regulă circa 3000 de oameni.

² Hendin, David. Guide to Biblical Coins: Third Edition. New York: Amphora, 1996

³ Flavius Josephus – Antichități Iudaice , XVIII. 2. 2

⁴ Idem - XVIII 0. § 6, 7 ;

⁵ Flavius Josephus - Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor , II. 5. 2

⁶ Flavius Josephus – Antichități Iudaice. XVIII. II. 2; IV. 3

⁷ Sanhedrin – consiliul evreiesc

⁸ Evanghelia după Luca : 23:1-3

⁹ Faptele apostolilor 12 .

¹⁰ Flavius Josephus - Antichități Iudaice XVIII .346-350

¹¹ Flavius Josephus - Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor , II. 11. 6

¹² Publius Cornelius Tacitus – Istorie , V.9

¹³ Fiul lui Irod Agrippa

-
- ¹⁴ alabarh , adică însărcinat al Romei cu perceperea impozitelor în provincie;
¹⁵ Iudas Galileeanul era responsabil de instigare la revoltă împotriva recensământului lui Quirinus.
¹⁶ Flavius Josephus - Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor II.12.1 ;
¹⁷ Flavius Josephus – Antichități iudaice 20.128 -131.
¹⁸ Noul Testament - Faptele Apostolilor, 24:26
¹⁹ Flavius Josephus - Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor II.13.6
²⁰ Flavius Josephus – Antichități iudaice 20.7.6
²¹ Se calculează din anul 41d.Hr, an în care a început domnia lui Claudius
²² idem;
²³ Flavius Josephus – Antichități iudaice 20.8.10
²⁴ Noul Testament – Faptele Apostolilor 25:12;
²⁵ Se calculează din anul 54, an în care a urcat Nero pe tron.

Bibliografie:

- Flavius Josephus – Istoria Războiului iudeilor împotriva Romanilor , editura Hasefer, București 2004
Flavius Josephus – Antichități iudaice , editura Hasefer, București 2004
David Hendin - Guide to Biblical Coins: Third Edition. New York: Amphora, 1996
Yakov Meshorer - The coins of the roman procurators of Judaea
Biblia - Noul Testament
Publius Cornelius Tacitus – Istoria ,editura Paideia, București 2002
www.coinarchives.com - sursa de imagini
www.wildwinds.com - sursa de imagini
<http://www.geocities.com/Athens/Oracle/3088/procurators.html> -Biographies of the Roman Procurators of Judaea
A.D. 6 to c. 70
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Kings_of_Judea#Roman_Procurators

1

2

3

4

5

6

7

8

Plansa I

9

10

11

12

13

14

15

16

Planşa II

17

18

19

20

21

22

Plasa III

1

2

3

4

5

6

7

8

Planşa I

9

10

11

12

13

14

15

16

Plansa II

17

18

19

20

21

22

Planşa III